
MINISTERUL EDUCAȚIEI
OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA RROMANI
ETAPA JUDEȚEANĂ
18 MARTIE 2023

ANUL V DE STUDIU - LICEU

- Savorre subijèktură si musajutne.
- Den pen ivăthe 10 pùntură.
- E butăqo vaxt si 3 òre.

O JEKHTO SUBIJÈKTO

32 pùntură

DEL PES O TÈKSTO

Ka-i klàsa kaj phirel aj siklöl o Sorin, i klàsa V-to A, e orenqo progràmo na-i pharo. E éhave arakhle ke si len - pašal e ácarutne školutne obijèktură sar si i rromani éhib, i rumunikani éhib, i matemàtika, i mùzika, i història, o spòrto, i religia thaj aver - vi aver neve školutne obijèktură. Kadja, von arakhle ke si len vi i cìviko edukàcia. Vi maj anglal, kana von siklile and-e anglutne star školutne klàse, sas len kadava školutno obijèkto, tha' atùnć von sasas maj tiknorre aj na sas nakhavde e saste tème. Jekh andar kasave tème si vi i tème palal savo si o barvalipen amare nămosqo, amare endajesqo?

Savorre amare kolègură - palal lenqi ètnia: rumùncură, magărură, zuta, purane rumùncură, xoraxane aj kola - kana i rajni siklărni pučhlăs amen andar sosœe si prinzarde e manuša andar kodola etnikane grùpură, sikavde so si maj reprezentatìvo andar i kultùra lenqi. Me vi mirre rromane phrala andar amari klàsa, alosardăm te sikavas amare kolegurenqe ke e rroma si but prinzarde andar lenqi rromani mùzika, kaj si but kamli le savorrenœar, and-e savorre thana, phuvă la lumjaqe.

I rajni muzikaqi siklărni kerdăs manqe o propozălo te sikavav mirre kolegurenqe jekh rromani dīli, kaj si vi prinzardi savorrenœar. Ame alosardăm i dīli „Na-i man còxa”.

Na sas kadja lokhes! Savorre mangle te zanen vi o ander le tekstosqo, te xatären o tèksto! Von sùnde ke kadaja dīli sas gilabadi kaœar i Alőna Bzīlőva and-o rusikano filmo „I sàtra” (O rromano tăboro). Atùnć, me amboldem lenqe gazīkanes kadaja dīli. Avelas sùkar vi tume te zumaven te nakhaven o rromano tèksto gazīkane éhibăœe!

Palal, savorre mirre kolègură mangle te sùnen vi p-o kompaktdisko kadaja melodīa thaj me sikavdem lenqe kaj te sùnen kadaja dīli gilabadi kaœar o raj o Gheorghe Sarău.

Me, paruvipnasœe, phendem lenqe te na sigären pen, ke o odėsqo barvalipen jekhe narodosqo, jekhe selăqo, na bešel nùmaj and-e dīlă, and-o folklòro, tha' vi avere valòre.

Cīra manuša zanen so i rromani sel/ nămo dias vaś i universălo kultùra but bare manuša, sar avelas: o Charles Chaplin, savo, deśutrine berśenœa maj anglal te merel, prinzardăs so si les rromano rat. Vov traisardăs maşkar deśušov aprīlo jekh mīja oxto śela oxtovardeś thaj enă – biś thaj panz decembro jekh mīja enă śela thaj eftavardeś thaj efa.

Jekh aver but prinzardo rromano aktòro sas o Yul Brynner (biando ka-o efa jùlio jekh mīja enă śela thaj deşupanž, aver phenen ke ka-o deşuduj jùlio jekh mīja enă śela thaj deşupanž, and-o than Sahalin, Vladivostok (Rùsia) – mulo ka-o New York, ka-o deś oktòbra jekh mīja enă śela thaj oxtovardeś thaj panž).

Atuncé, amari siklărni phendăs ke le rromen sas vi si len vi aver bare personalitêtură, sar avenas: I Rita Hayworth, i Ava Gardner, e aktôrură o Michael Caine vi o Bob Hoskins, o sportîvo Eric Cantona, o muzicîsto o Jean – Baptiste Reinhardt „Django” – kaj başavdăs zăzo, o khelno vi koregrăfo o Joaquin Cortes, e muzikaqi formăcia Gipsy Kings thaj aver.

Amari siklărni phendăs amenqe ke and-o aver klasaço kotor, ame vakărasa palal vi aver bare manuśa le rromenqe. *(I cîviko aj i maşkarkulturalikani edukăcia)*

1. Xramosaren and-e 5-6 rëndură palal so vakărel pes and-o dino têtsto! **6 pùntkură**
2. Arakhen e sinonîmură vaś e alava: *traisarel, phenel, sode, kampil*. **4 pùntkură**
3. Roden thaj xramosaren andar o dino têtsto trin murşikane navnă/ substantîvură!
6 pùntkură
4. Roden thaj xramosaren, andar dino têtsto, ştar alava save si line andar aver čhibă!
4 pùntkură
5. Roden thaj xramosaren andar o dino têtsto trin ŷenutne pronòmbrură/ sarnavnă! Xramosaren savo si lenqo ŷeno. **6 pùntkură**
6. Roden thaj xramosaren andar o dino têtsto trin kernavnă/ vèrbură save si ka-o nakhlo vaxt. **6 pùntkură**

O DUJTO SUBIJÈKTO 58 pùntkură

1. Ambolden gaŷikanes e anglutne trin alineătură andar o têtsto dino maj opre!
18 pùntkură
2. Thon paśal e avutne substantîvură o definîto thaj o bidefinîto artîkulo ka-o jekhipen thaj ka-o butipen, palal o dîno modêlo: *lil, ternipen, dûma, fôros*.
- *modêlo: o lil – e lila – jekh lil – nişte lila* **6 pùntkură**
3. Nakhaven i kernavni/ o vërbo „*xal*” ka-o avutno thaj ka-o nakhlo vaxt!
12 pùntkură
4. Ambolden and-i rromani čhib!
12 pùntkură
  - a) Am fost trist deoarece, în ultimii doi ani, nu am putut participa la Olimpiada Judeţeană de Limba Rromani.
  - b) Cei şaptezeci şi doi de elevi, din două zeci şi patru de judeţe, au sosit la Cluj-Napoca.
  - c) Această şcoală este puţin mai mare decât este şcoala în care învăţ eu.
  - d) De Paşte, creştinii merg la biserică, se roagă lui Dumnezeu şi iau lumina sfântă.
5. Keren jekh xramosaripen, and-e 15-20 rëndură, palal i tēma: „Sosθar si importănto te prinŷaras amari histōria?”. And-o tumaro xramosaripen dikhena: **10 pùntkură**

O ander/ o koncinûto le xramosaripnasqo – 6 pùntkură

- Xramosaresa palal jekh-duj evenimēmntură andar e rromenqi histōria. **2 pùntkură**
- Sar d-aşti/şaj te keras prinŷardi e rromenqi histōria. **2 pùntkură**
- Xramosaresa aver godă/ argumētură vaś kadaja tēma. **2 pùntkură**

O organizisaripen thaj o prezentisaripen e godăŋqo – 2 pùntkură

- o organizisaripen e godăŋqo – 1 pùntko
- i originalitēta -1 pùntko

E xramosaripnasqi redaktăcia – 2 pùntkură

- vaś e vortografiaqe rēgule – 1 pùntko
- vaś e punktuaciaqe rēgule – 1 pùntko